

Na oči romského dítěte nezapomenete

Na přelomu července a srpna se na východním Slovensku konala ojedinělá letní škola Romano drom. Uspořádalo ji občanské sdružení Miret ve spolupráci se zpěvačkou, hudebnicí, hlasovou pedagožkou, hudební producentkou a sbormistryní Idu Kellarovou. Zúčastnilo se jí šedesát talentovaných romských dětí a mládeže ze sociálně slabých rodin, dětských domovů a romských osad ve věku od osmi do jednadvaceti let. Neobvyklá byla i přítomnost dvanácti muzikantů z České filharmonie, která je jedním z patronů projektu.

Proč jste založila občanské sdružení Miret?

Miret, tedy Mezinárodní iniciativu pro rozvoj etnické tvorby, jsem založila v roce 1998. Moc jsem chtěla pochopit, co se tady vlastně kolem Romů děje. V té době umřel můj tatínek, který byl mým vzorem a inspirací tak jako jeho rodina. Když jsem pak zjistila, že leccos v mém životě je jinak, než jsem si myslela, začala jsem mezi Romy cestovat. (Otec Idy Kellarové před svými dětmi svou romskou identitu skrýval, aby je uchránil před ponižováním, pozn. red.)

Kdepak, to už dnes neexistuje. Když jsem se svým mužem objížďala republiku s cílem založit romskou mládežnickou kapelu, nenašli jsme vhodné mladé lidi. Nikdo neměl doma housle nebo harmoniku. Chtěli jsme těm dětem pomoci a koupili jim hudební nástroje, jenže když neměli co jíst, jejich táta šel a instrument prodal. V generaci mé, mé sestry Ivy Bittové a mého muže se muzika předávala z rodičů na děti. Dnes ne. Tahle tradice u Romů prostě vymírá. A právě proto je třeba zajistit, aby jejich kultura

chováme, protože jejich rodiče někdy selhali. Když se vám takové dítě podívá do očí, jako by vám tam někdo zajel nožem. Nemáte sílu mu říct, podívej, my už nemáme možnosti s tebou dál pracovat, skončili jsme...

Jaký byl motiv pro založení zhruba stočlenného sboru Čhavorenge?

Řekla jsem, pojďme, na chvíli děti vytáhneme z jejich prostředí a ukážeme jim svět. Ony totiž potřebují cestovat. Ne proto, aby viděly to pozlátko, ale aby pochopily, že zlepší svůj život jenom teh-

„Je třeba zajistit, aby tahle kultura žila... Bez toho jsou Romové ztraceni,“ tvrdí Ida Kellarová.

Spolupráce Idy Kellarové a České filharmonie bude pokračovat i v příští sezoně

Jak se rozvinula spolupráce s Českou filharmonií?

To má delší historii. Před lety jsem nabídla Filharmonii Hradec Králové, poté Filharmonii Zlín a brněnské filharmonii spolupráci s naším sborem a všude jsem se setkala s velkou vstřícností. Pak mě oslovil Petr Kadlec z České filharmonie, který vede edukativní programy, nyní i se zaměřením na děti ze sociálně slabých rodin. Když jsme mluvili o tom, jak bychom mohli spolupracovat, navrhla jsem: Pojďme do osad. Níž už se totiž jít nedá. Mediální obraz tohoto prostředí je velmi zkreslený. Tamější děti tvrdě pracují, chodí pro vodu, nosí z lesa těžké dřevo... V televizi ukáží, že jsou nevzdělané a neumějí mluvit. Ale ty děti vás obdaří obrovskou láskou.

Co jste na svých cestách pochopila?

Mimo jiné to, jak důležité je mít v životě takový vzor, jaký jsem měla já ve svém tatínkovi. Romské děti, které jsem potkávala, takový vzor neměly. Hlavně ty ze sociálně slabých vrstev. Víte, romská otázka není ani tak otázka kulturní nebo etnická, je to záležitost chudoby.

Existuje stále to, čemu se říká romská hudebnost?

žila. Bez toho jsou Romové ztraceni.

Proto pořádáte tábory pro romské děti?

I proto. Každý rok pořádám v Čechách tábor pro romské děti, kam zveme i děti ze Slovenska – ze sociálně slabých rodin, z vesnic, z osad, z dětských domovů... Společně strávíme asi čtrnáct dnů, během nichž děti na sobě a na svém talentu pracují. My je tam ale i vy-

dy, když se dokážou vymanit ze svého prostředí. To není jen letní tábor, to nejsou jen jednorázové zájezdy se sborem. Děti musí mít příležitost opakovaně se vracet a učit se. Nedávno jsme byli v rakouské Montessori škole, kde naše děti seznamovaly tamní žáky s romskou kulturou a také viděly, jak se žije jinde, jak se dá také žít... A že důležité je, aby se dobře učily, aby studovaly a vzdělávaly se.

Bude to asi pro obě strany přínosné...

Věřím, že filharmonici z toho budou mít takové zážitky, že napíšou knihy. Protože to je svět, do kterého nemá každý možnost vstoupit. Jsem moc ráda, že o to projevila Česká filharmonie zájem, protože si někdy připadám na tyhle věci sama. Nedělám je proto, abych se tím zviditelnila, ale proto, že to takhle cítím. A tyhle děti si to zaslouží.

■ Alena Sojková

ČEŠTÍ FILHARMONICI ZAHRAJÍ V ROMSKÝCH OSADÁCH

Skupina českých filharmoniků doprovodí Idu Kellarovou a dětský sbor Čhavorenge na třech koncertech na východním Slovensku. Dva se uskuteční v romských osadách Lenartov a Raslavice, poslední v synagoze v Liptovském Mikuláši. Čeští filharmonikové povedou během soustředění

také hudební workshopy. S Idu Kellarovou a dětským sborem Čhavorenge doplněným o talenty vybrané z východoslovenských romských osad Lenartov a Raslavice nacvičí hudební program.

O spolupráci Idy Kellarové, sboru Čhavorenge a České filharmonie i při právě koncertů ve východoslovenských osadách vznikne dokument, který odvysílá Český rozhlas v cyklu Dobrá vůle 11. října.